

Alexianen
ZORGGROEP TIENEN

Alexianen

ZORGGROEP TIENEN

25/04/2024

Dance me to the end of love

Workshop persoonsgerichte zorg

Floor Meert, Roos Vos, Raf Van Meensel, Els De Cuyper

**Als ik je voor één ding zou mogen wakker
maken...wat zou dat dan zijn?**

Kennismaking

Floor Meert

Roos Vos

Raf Van Meensel

Els De Cuyper

Love me tender

Persoonsgerichte zorg

- Persoonsgerichte zorg = unieke zorg
- Zorg die:
 - **Een uniek persoon** tot zijn/haar recht laat komen (talenten/dromen/waarden/normen,...).
 - **De zorgverlener/mantelzorger/naaste eveneens** tot zijn recht mag komen (talenten, dromen, ...).
 - **Relationele zorg** (je mag door elkaar geraakt worden).
 - **Zorgcontext, omgeving, cultuur, visie** is belangrijke factor.

Persoonsgerichte zorg

Vandaag staan we samen stil bij de volgende vraag:

Hoe kunnen we mensen 'mens' laten zijn en blijven?

- Hoe kunnen hulpmiddelen hierbij helpen?
- Hoe kunnen we blijven schrijven aan hun levensverhaal? (het leven stopt niet na diagnose)
- Hoe kunnen activiteiten hierbij helpen?
- Hoe kan muziek hierbij helpen?

Hoe kunnen hulpmiddelen helpen?

- Tegen 2030 stijging naar 150.000 personen met dementie (cfr. Vlaanderen ouderen beleidsplan 20-25)
- Iedereen wil zo lang mogelijk thuis blijven wonen
- Hulpmiddelen kunnen hierbij helpen

Heb ik een hulpmiddel nodig?

Stel jezelf volgende vragen:

- Welk knelpunt doet zich voor?
- In welke ruimte(s) doet zich dit voor?
- Zijn er specifieke momenten in de dag?
- Speelt de leefomgeving een rol?
- Is de leefomgeving aan te passen?
- Kunnen de aanpassingen zo eenvoudig mogelijk?
- Kan je de aanpassing proberen?
- Wat zijn de voor- en nadelen?
Wegen die tegen elkaar op?
- Wat als ik niets aanpas?
- Wat kost het? Aankopen of huren?
- Invloed huisgenoten?
- Is het handig advies in te winnen?

Uitgangs- en aandachtspunten

- Herkenbare en vertrouwde omgeving
- Aanpassingen zijn soms maatwerk
- Kijk niet enkel naar problemen, ook naar mogelijkheden.
- Wat kan de persoon nog?
- Hou het simpel!
- Personen met dementie doen steeds meer op hun gevoel en intuïtie.

Praktische hulpmiddelen

Oriëntatie

- Structuur van de dag
- Weg vinden binnenshuis
- Buitenshuis

Veiligheid

- Binnen- /buitenshuis

Interessante links

- Hulpmiddelen koffer Expertisecentra Dementie Vlaanderen:

www.dementie.be

- Nieuwe technologieën

https://www.zorgvoorbeter.nl/actueel/uit-de-praktijk/technologie-dementie-vraag-uit-de-praktijk?utm_medium=email

<https://www.vilans.nl/kennis/inspiratiebox-technologie-in-de-langdurende-zorg>

Hoe kunnen activiteiten hierbij helpen?

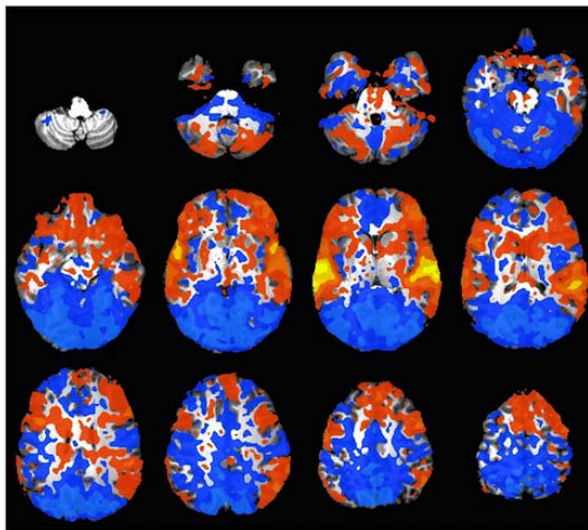
- Bespreking vraag: waarvoor zou ik je mogen wakker maken?
- De kleine, onverwachte, verrassende, soms bijna niet waarneembare acties of gebaren tijdens de dagelijkse zorgverlening tussen patiënten, bewoners, familieleden en/of zorgverleners. -> **mangomomenten.** (mangomoment.org)
- Levensverhaal: **verleden-heden-toekomst**
- Activiteit is pas **zinvol** in de ogen van ontvanger als ze als 'zinvol' ervaren wordt.
- Voorbeelden
 - Juf Annie
 - Caramel

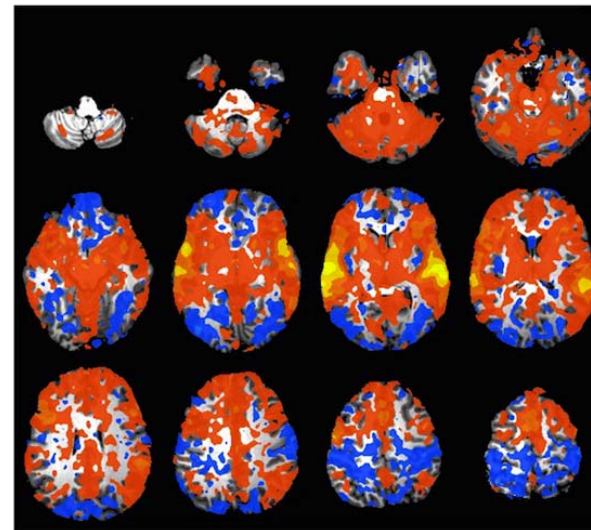
- (Actief) Luisteren:
 - Luisteren = ook lezen
- MEEdenken
- Relationele context

Hoe kan muziektherapie hierbij helpen?

- Of je nu wel of geen leven hebt geleid met veel muziek en/of zingen, muziek en liederen worden opgeslagen in de hersenen.
- Muziek activeert een hoop hersengebieden, waaronder motorische gebieden (Henkjan Honing).

Unfamiliar Music

Self-selected Music

 blood flow while listening
 blood flow during periods of silence

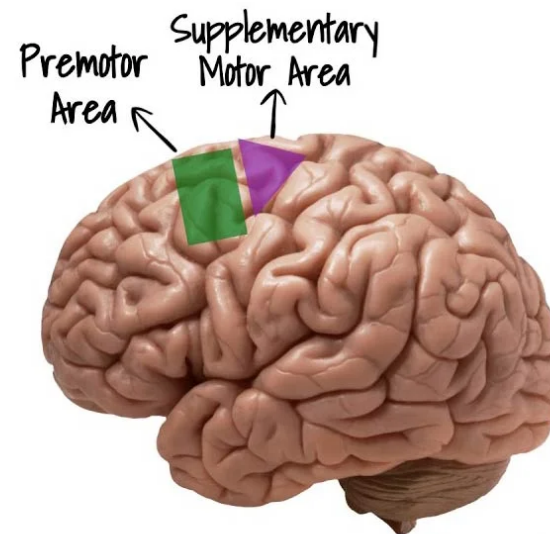
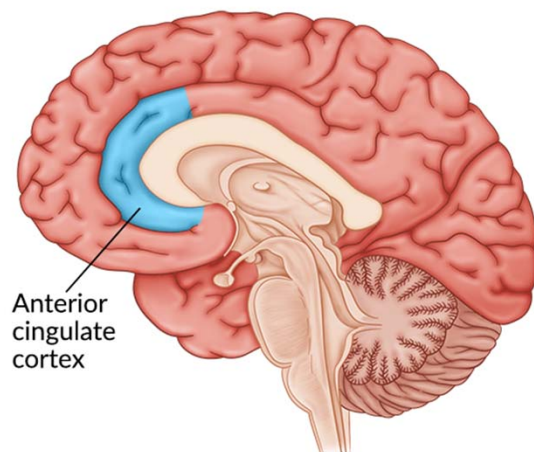
Hoe kan muziektherapie hierbij helpen?

Muzikaal geheugen

Twee gebieden die het meest gespaard blijven tijdens het verloop van dementie:

- Anterior cingulate cortex (ACC)
- Pre-supplementary motor area (pSMA)

Impliciet of onbewust (muzikaal) geheugen

Hoe kan muziektherapie hierbij helpen?

Muzikaal geheugen

- **Reminiscentie**
 - Bewust op zoek gaan naar gekende liederen uit het verleden van een persoon met dementie
 - Liederens fungeren als triggers om het impliciete geheugen te prikkelen
- **Indirect music therapy / indirecte muziektherapie**
 - Zorgverleners implementeren muzikale activiteiten in de dagdagelijkse zorg voor personen met dementie
 - Ruimte voor gevoelens van verbondenheid, veiligheid, validatie, gedeelde vreugde

Hallelujah

Hoe kan muziektherapie hierbij helpen?

Analyse muzikale parameters in 'Hallelujah' – wat gebeurt er in de muziek?

- Tempo, puls
- Dynamiek en opbouw
- Melodie, harmonie
- Neuriën, no, la: naast gesproken tekst kan er ook geïmproviseerd worden met andere klanken

Muzikale parameters hebben een invloed op wat de muziek met ons doet:

- Activerend, rustgevend, overprikkelend
- Invloed op onze stemming
- Etc.

Hoe kan muziektherapie hierbij helpen?

Presentie van een persoon

- **Personhood** (Kitwood) = de authenticiteit van ieder individu (Kitwood), de mens wordt niet minder mens
- **Movement signature** (Stern) = de stijl, 'hoe' iemand zich presenteert, gekleurd door vormen van vitaliteit
 - De emotie woede bijvoorbeeld kan dynamisch gekleurd worden: explosief verschijnen, progressief binnensluipen, groeien tot een climax, weer afzwakken, hoorbaar worden in de prosodie van verbale uitingen...
 - Voorbeelden

Hoe kan muziektherapie hierbij helpen?

Oefening: muzikaal luisteren en
(affectief) afstemmen

Hoe kan muziek hierbij helpen?

Waarin wordt de gehele (muzikale) presentie van de persoon met dementie zichtbaar?

- Houding: energieniveau (pacing)
- Bewegingen: puls van wiegen, maar ook staptempo, ademhaling (rhythmic grounding)
- Dynamiek en dynamiekverloop (synchronizing)
- Prosodie: de muzikale parameters van de gesproken boodschap geeft de gevoelslading weer (synchronizing, imitating)
- Momenten van stilte: bewust zijn van de betekenis van stilte

Hoe kan muziek hierbij helpen?

Waarom muzikaal luisteren en afstemmen?

- Ingangspoort om connectie te maken
- Personhood aanspreken, erkennen en vasthouden (Kitwood)
- Mantelzorgers/partners ondersteunen in het vasthouden van hun relationele verbondenheid
- Basisattitude voor gehele zorgcontext?

Hoe kan muziektherapie hierbij helpen?

Muziek als integraal deel van het dagdagelijkse leven?

Skill-sharing

- Muziektherapeuten delen bepaalde therapeutische vaardigheden met het multidisciplinaire team waarin ze werken, met mantelzorgers en naasten van de persoon met dementie
- Bestaande interventie: MTC (Music Therapeutic Caregiving)
- Creëren van een groter draagvlak voor muziek: taal bij uitstek om te verbinden daar waar woorden tekort schieten
- Dit is maar de start!

You'll never walk alone

Bronnen:

- Honing, H. (2009). *Iedereen is muzikaal. Wat we weten over luisteren naar muziek*. Amsterdam: Nieuw Amsterdam Uitgevers
 - Jacobsen JH, Stelzer J, Fritz TH, Chételat G, La Joie R, Turner R. Why musical memory can be preserved in advanced Alzheimer's disease. *Brain* 2015; 138(8), 2438-50.
 - Erik Scherder (2017). Singing in the brain: over de unieke samenwerking tussen muziek en de hersenen.
 - Feil, N. (1989). Validation, the Feil method. Cleveland, Ohio: Edward Feil Productions
 - McDermott, O., Orrell, M., & Ridder, H. M. (2014). The importance of music for people with dementia: the perspectives of people with dementia, family carers, staff and music therapists. *Aging & Mental Health*, 18(6), 706-716
 - Macgregor, R. A. (2016). Music therapy: a bridge to communication for familial caregivers of persons with dementia. [Masterscriptie, University of the Pacific Stockton]. Scholarly Commons. Geraadpleegd van [https://scholarlycommons.pacific.edu/uop_etds/256/.](https://scholarlycommons.pacific.edu/uop_etds/256/))
 - McDermott, O., Ridder, H. M., Baker, F. A., Wosch, T., Ray, K., & Stige, B. (2018). Indirect music therapy practice and skill-sharing in dementia care. *Journal of Music Therapy*, 55(3), 255-279.
 - Hammar, L. M., Engström, G., Emami, A., & Götell, E. (2011). Finding the key to communication - caregiver's experience of 'music therapeutic caregiving' in dementia care: a qualitative analysis. *Dementia*, 10(1), 96-111.
 - McDermott, O., Orrell, M., & Ridder, H. M. (2014). The importance of music for people with dementia: the perspectives of people with dementia, family carers, staff and music therapists. *Aging & Mental Health*, 18(6), 706-716.
 - Dowlen, R., Keady, J., Milligan, C., Swarbrick, C., Ponsillo, N., Geddes, L., & Riley, B. (2018). The personal benefits of musicking for people living with dementia: a thematic synthesis of the qualitative literature. *Arts & Health*, 10(3), 197-212.
 - Bruscia, K. E. (z.d.). 64 behandeltechnieken voor improvisatorische muziektherapie (P. van den Berk, Vert.). OnderwijsOnline
-

Alexianen

ZORGGROEP TIENEN